

KOTOUTTAMISOHJELMA

2023–2026

Kototiimi 15.3.2023

Kunnanhallitus 27.3.2023 § 87

Kunnanvaltuusto 3.4.2023 § 17

Kunnan on kotoutumislain mukaan laadittava kotouttamisohjelma.

Kotouttamisohjelman tarkoitus on edistää kotoutumista ja monialaista yhteistyötä.

Ohjelma hyväksytään kunnanvaltuustossa ja se tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa.

Ohjelmassa otetaan huomioon kaikki kunnan alueella asuvat maahanmuuttajat oleskelun perusteesta riippumatta.

SISÄLLYSLUETTELO

1.	JOHDANTO	4
2.	SUOMEN KOTOUTUSPOLITIikka	4
3.	MAAHANMUUTTAJAN KOTOUTUMISTA EDISTÄVIÄ TOIMENPITEITÄ	5
4.	KOTOUTTAMISOHJELMA ON OSA KUNTASTRATEGIAA	6
5.	KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELYÄ	7
6.	MAAHANMUUTTAJAT KARSTULASSA	7
7.	KOTOUTTAMISOHJELMAN LINJAUKSET KARSTULASSA	8
	Kotouttamista tukeva viestintä ja tiedottaminen	8
	Alkuvaiheen ohjaus, alkukartoitus ja kotouttamissuunnitelman laatiminen	9
	TE-palvelujen kotoutumissuunnitelma	10
	Seuranta ja tarkistaminen	10
	Tarve erityisille toimenpiteille	10
8.	TILAPÄISEN SUOJELUN KUNTAMALLI KARSTULASSA	11
9.	KUNNAN TEHTÄVÄT KOTIKUNNAN SAAVAN HENKILÖN VASTAANOTOSSA KARSTULASSA	11
10.	TIEDONSAANTI JA TIETOJÄRJESTELMÄT	12
11.	VALTION KORVAUKSET KUNNILLE JA HYVINVOINTIALUEILLE	12
12.	LASTEN, NUORTEN JA LAPSIPERHEIDEN PALVELUT	13
	Neuvola	13
	Varhaiskasvatusikäisten kotoutumisen tukeminen	14
	Esiopetus	15
	Perusopetus	15
	Valmistava opetus	16
13.	YLI 16-VUOTIAIDEN JA AIKUISTEN KOTOUTUMISEN TUKEMINEN	16
	Maahanmuuttajien työllistyminen	17
	Työvoimapalvelut ja kotoutumiskoulutus	18
	Kunnan työllisyyspalvelut	18
14.	KOTOUTUMISTA TUKEVAT KULTTUURI- JA VAPAA-AIKAPALVELUT	19
15.	KOTOUTUMISTA EDISTÄVÄT SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT	19
16.	MONIALAINEN VERKOSTOYHTEISTYÖ ERI TAHOJEN KANSSA	20
17.	KARSTULAN ASIOINTIPISTEEN PALVELUVALIKOIMA	20
	Kansaneläkelaitos, Kela	21
	TE-palvelut	21
	Poliisi	21

Verohallinto	22
Digi- ja väestötietovirasto, DVV.....	22
Keski-Suomen oikeusaputoimisto	22
ELY-keskus	23
18. ASUMINEN.....	23
19. HENKILÖSTÖN KOULUTUS.....	23
20. Tulkkipalvelut.....	23

1. JOHDANTO

Kunnan tai useamman kunnan yhdessä on kotoutumislain mukaan laadittava kotouttamisohjelma. Kotouttamisohjelman tarkoitus on edistää kotoutumista ja monialaista yhteistyötä. Ohjelma hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja se tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Kotouttamisohjelmalla voidaan vaikuttaa kotoutumisen edistämisen sisältöön. Ohjelmassa otetaan huomioon kaikki kunnan alueella asuvat maahanmuuttajat oleskelun perusteesta riippumatta.

Kunta vastaa kotouttamisohjelman tekemisestä ja yhteistyön käynnistämisestä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus), TE-toimiston, Kansaneläkelaitoksen (Kela) ja muiden kunnan alueella toimivien viranomaisten on osallistuttava oman toimialansa osalta ohjelman laadintaan, toteutukseen ja seurantaan. Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) mukaan viranomaisilla on velvollisuus kaikissa toimissaan edistää yhdenvertaisuutta tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti. Suomen maahanmuuttopolitiikka ja siihen liittyvän lainsäädännön valmistelu perustuvat hallituksen linjaamiin tavoitteisiin, EU:n yhteiseen maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikkaan sekä kansainvälisiin sopimuksiin. Sopimuksista tärkeimpiä ovat Euroopan ihmisoikeussopimus, kidutuksen vastainen yleissopimus, lapsen oikeuksien sopimus ja Geneven pakolaissopimus. Samalla, kun liikkuvuutta sujuvoitetaan, tavoitteena on pitää Suomeen tuleva maahanmuutto hallittuna. Hallitussa maahanmuutossa otetaan huomioon ulkomaalaisten oikeusaseman turvaaminen, kansainväliset velvoitteet sekä yhteiskunnan kestävyys ja turvallisuus.

Karstulan kunnan asukasluku on 3774 henkilöä, joista ulkomaankansalaisia on 1 % eli n. 40 henkilöä. Ulkomaankansalaisten osuus on ollut hitaassa nousussa jo pidemmän aikaa ja suuntaus säilyy todennäköisesti nousujohteisena jatkossakin. Kuntalaisten hyvinvointia ja osallisuutta kehitetään kunnan strategian mukaisesti. Strategiassa kuvataan, että Karstunen hyvinvointi on itsestä ja toisesta välittämistä ja huolenpitoa kaikissa elämänvaiheissa. Huolenpito on tullut hyvin esiin, kun kunta sekä kuntalaiset ovat auttaneet Ukrainasta sotaa paenneita henkilöitä.

Karstulan kunnan kotouttamisohjelma on ollut aiemmin Perusturvaliikelaitos Saarikan alueen kuntien yhteinen. Saarikkaan ovat kuuluneet Karstulan kunnan lisäksi Kannonkoski, Kivijärvi, Kyyjärvi sekä Saarijärvi. Vuoden 2023 alusta Saarikka lakkautettiin ja sosiaali- ja terveysasioiden hoitaminen siirtyi Keski-Suomen Hyvinvointialueelle. Vastuu kotouttamisohjelman laatimisesta siirtyi samassa yhteydessä kunnan tehtäväksi.

2. SUOMEN KOTOUTUSPOLITIikka

Suomen kotoutuspolitiikkaa ohjaa Laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010). Tämän kotoutumislain tavoitteena on vastata maahanmuutossa tapahtuneeseen kasvuun ja monimuotoistumiseen tukemalla maahanmuuttajien osallisuutta yhteiskunnassa.

Kotoutumislainsäädäntö säädetään hallinnosta ja viranomaisten vastuusta, maahanmuuttajien osallistumisesta, yhteistyön järjestämisestä, kotoutumisen suunnittelusta ja toimeenpanosta sekä kotoutumistuesta. Suomen kotoutuspolitiikka toteutuu lain mukaisesti kolmella eri tasolla: valtakunnallisesti (hallituksen maahanmuutto- ja pakolaispoliittinen ohjelma), alueellisesti kunnan tai useamman kunnan yhteinen kotouttamisohjelma sekä yksilökohtaisesti tehtävä kotoutumissuunnitelma, johon maahanmuuttajalla on oikeus ja velvollisuus sitoutua.

Kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu kotoutumisen kehittämisestä sekä sen suunnittelusta ja seurannasta paikallisesti. Kotoutumislain mukaan maahanmuuttajaväestön tarpeet on otettava huomioon kunnan ja muiden paikallisten viranomaisten suunnittelussa, toiminnassa ja seurannassa. Kotoutumislaki koskee kaikkia Suomessa asuvia maahanmuuttajia, joilla on ulkomaalaislaissa tarkoitettu voimassa oleva oleskelulupa Suomessa, joiden oleskeluoikeus on rekisteröity tai joille on myönnetty oleskelukortti ulkomaalaislain mukaisesti. Kotoutumislakia sovelletaan henkilöön riippumatta siitä, millä perusteella hän on Suomeen muuttanut.

Kaikilla maahanmuuttajilla on oikeus saada perustietoa Suomesta sekä alkuvaiheen ohjausta ja neuvontaa, mutta yksilölliset kotoutumistoimet ja -palvelut määritellään yhteistyössä maahanmuuttajan kanssa maahanmuuttajan ja hänen perheensä tarpeisiin perustuen. Kotoutumislaisissa halutaan korostaa maahanmuuttajien omaa roolia ja osuutta kotoutumisessa. Tämä tavoite näkyy myös siinä, että kotouttamisen sijaan laissa puhutaan kotoutumisesta. Kotoutuminen on luonteeltaan pitkäkestoista ja jatkuvaa. Varsinainen kotoutuminen tapahtuu vuorovaikutuksessa suomalaisen yhteiskunnan kanssa, keskeisimmin arkipäivän tilanteissa ja lähiyhteisöissä, kuten päiväkodeissa, kouluissa, harrastuksissa ja työpaikoilla.

Työllistymisen edellytysten parantamisen ohella kotoutumislaisissa painotetaan erityisesti toimenpiteitä, joilla tuetaan perheiden, lasten ja nuorten kotoutumista. Koti ja perhe muodostavat tärkeän lähiverkoston ja perheen merkitys kotoutumisen edistymisessä on keskeinen. Jokainen muuttaja kuuluu erilaisiin yhteisöihin ja hänestä tulee suomalaisen yhteiskunnan jäsen. Osallisuus ja hyvät etniset suhteet ovat tärkeitä koko yhteiskunnalle, sen yleiselle turvallisuudelle ja vakaudelle. Maahanmuuttajien osallistuminen yhteiskunnan toimintaan ja väestöryhmien välisen vuoropuhelun lisääminen ovat sekä kotoutumislain että valtion kotouttamisohjelman tavoitteita.

Vuoden 2023 alkupuolella lakia kotoutumisen edistämisestä (1386/2010) muutettiin kahdella eri lakimuutoksella. Laki kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta (936/2022) säätää hyvinvointialueiden roolista kotoutumislaisissa. Muutokset liittyvät sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisvastuun siirtymiseen kunnilta hyvinvointialueille 1.1.2023 alkaen. Laki kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta (1083/2022) mukaan kotikunnan saaneet tilapäistä suojelua saavat henkilöt ovat kotoutumislain korvausten, kuntaan osoittamisen ja alaikäisenä ilman huoltajaa tulleiden palveluiden piirissä. Laki tuli voimaan 1.3.2023.

Kotoutumislakiin on tekeillä isompi uudistus, jonka pitäisi tulla voimaan vuonna 2025 yhdessä TE-palvelujen uudistuksen kanssa.

3. MAAHANMUUTTAJAN KOTOUTUMISTA EDISTÄVIÄ TOIMENPITEITÄ

Kotoutumislain tarkoituksena on tukea ja edistää kotoutumista ja maahanmuuttajan mahdollisuutta osallistua aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Maahanmuuttajalle on tarjottava kotoutumista edistäviä ja tukevia toimenpiteitä ja palveluita erityisesti alkuvaiheessa. Näitä ovat esimerkiksi suomen kielen opetus sekä tieto yhteiskunnasta, kulttuurista ja työllistymis- ja koulutusmahdollisuuksista. Tavoitteena on, että laissa säädetyillä toimenpiteillä ja palveluilla edistetään maahanmuuttajien mahdollisuutta saavuttaa muun väestön kanssa tasavertainen asema yhteiskunnassa sekä oikeuksien että velvollisuuksien kannalta.

Kotoutumislain tarkoituksena on edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken. Tavoitteena on, että laissa säädetyillä toimenpiteillä tuetaan maahanmuuttajien osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia sekä kaksisuuntaista kotoutumista. Kotoutumisen edistäminen on

usean viranomaisen vastuulla oleva tehtävä. Kotoutumista edistävät muun muassa kunnan peruspalvelut, TE-toimiston palvelut sekä kotoutumislaisissa säädetty erityiset toimenpiteet ja palvelut, kuten alkukartoitus, kotoutumissuunnitelma sekä kotoutumiskoulutus. Myös hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevat sosiaali- ja terveyspalvelut edistävät kotoutumista.

Viranomaiset ohjaavat tarvittaessa maahan muuttaneen hänen tarvitsemaansa palveluun, esimerkiksi kunnan tai TE-toimiston palveluihin alkukartoituksen laatimista varten tai hyvinvointialueen palveluihin sosiaalihuollon palvelutarpeen arviointia varten. Kotoutumista edistää myös muiden toimijoiden, kuten oppilaitosten, järjestöjen, yhdistysten ja yhteisöjen toiminta. Viranomaisten välinen yhteistyö on tärkeää. Useat lakisäateiset tehtävät, kuten joidenkin alkukartoitusten ja kotoutumissuunnitelmien laadinta, edellyttävät monialaista yhteistyötä, joihin myös hyvinvointialueen tulee osallistua. Kunta ja TE-toimisto koordinoivat paikallisten toimijoiden välistä yhteistyötä. Erityisesti kunnan ja hyvinvointialueen sekä TE-toimiston ja hyvinvointialueen tulee sopia yhteyshenkilöistä ja yhteistyön käytännöistä, jotta maahanmuuton palvelut ovat sujuvia ja yhteensopivia.

4. KOTOUTTAMISOHJELMA ON OSA KUNTASTRATEGIAA

Kotouttamisohjelma on kunnassa toteutettavan maahanmuuttopolitiikan kannalta keskeinen ohjelma-asiakirja. Ohjelma sisältää suunnitelman tavoitteista, toimenpiteistä, voimavaroista sekä yhteistyöstä maahanmuuttajien kotouttamisessa. Kunta vastaa kotouttamisohjelman laatimisesta, toimeenpanosta ja kehittämisestä sekä ohjelman toteutuksen ja vaikutusten seurannasta.

Kotouttamisohjelma on yksi ohjelmista ja suunnitelmista, joiden tulee perustua kuntastrategiaan. Kunnan tehtävä on strategiassaan päättää kehittämislinjauksensa ja tavoitteensa. Eri suunnitelmissa ja ohjelmissa sovitaan tarkemmin siitä, miten, kuka ja millä resursseilla nämä linjaukset ja tavoitteet toimeenpannaan.

Lakiin kotoutumisen edistämisestä on kirjattu kunnan kotouttamisohjelmasta: ”Kunnan tai useamman kunnan on yhdessä kotoutumislain mukaan laadittava kotouttamisohjelma (32§). Ohjelman tarkoitus on edistää kotoutumista ja monialaista yhteistyötä”. Tämän lisäksi kuntalaisissa sanotaan: ”Kotouttamisohjelma otetaan huomioon myös kunnan talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa (kuntalaki 65§)”.

On huomioitava, että vaikka kuntastrategia ei erikseen mainitse maahanmuuttajia linjausten kohderyhmänä, kuntalaisia koskevat linjaukset koskevat myös maahanmuuttajia. Maahanmuuttajat ovat kunnan asukkaita, kun kunta on kirjattu heidän asuinpaikakseen. Kaikki lapsia, varhaiskasvatusta, terveyttä, sivistystoimintaa tai vanhuksia koskevat linjaukset koskevat myös maahanmuuttajia. Tämän lisäksi tarvitaan erillinen kotouttamisohjelma, jotta maahanmuuttajien kotoutumista tuetaan kunnan kaikkien toimijoiden yhteistyönä.

Kunnille pakolaisten tai tilapäistä suojelua saavien vastaanottaminen on vapaaehtoista ja sopimukseen perustuvaa. Kunnalle korvataan valtioneuvoston päätöksen mukaisesti vastaanottamisesta aiheutuneet kustannukset. Lainsäädäntö edellyttää kunnilta voimassa olevaa kotouttamisohjelmaa. Kyse ei ole vain muodollisuudesta, jolla täytetään lainsäädännölliset velvoitteet tai tehdään kuntakorvausten hakeminen mahdolliseksi. Kotouttamisohjelma kannattaa sovittaa kunnan tilanteeseen, koon ja sijainnin mukaan. Sen tulee vastata paikallista todellisuutta. Kotouttamisohjelman tulee siis olla laajuudeltaan vastaava kuin kunta, jolle se on laadittu.

Yhteistyökumppanuuksia vahvistetaan niin kunnan sisällä kuin kunnan ulkopuolisten toimijoiden kesken. Toimijoiden rooleista ja tehtävistä sovitaan päällekkäisten toimenpiteiden ja toimintojen välttämiseksi.

Karstulan kuntaan on perustettu Kototiimi, jonka tarkoituksena on kehittää kotoutumisen parissa tehtävää työtä. Kototiimiin kuuluu jäseniä kunnan organisaatiosta sekä yhteistyötahoilta. Kototiimin kokoonpanoa ei ole lyöty lukkoon ja kokouksiin voidaan kutsua tahoja, joiden kulloinkin katsotaan tarpeelliseksi olla mukana. Kokouksia pidetään noin kahden kuukauden välein tai tarvittaessa nopeammallakin aikataululla. Kotouttamisohjelman toteutusta seurataan kototiimissä sekä tilinpäätöksen ja talousarviovalmistelun yhteydessä. Kotouttamisohjelma päivitetään kotouttamislain mukaisesti neljän vuoden välein.

5. KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELYÄ

Maahanmuuttaja	On yleiskäsite kuvaamaan henkilöä, joka oleskelee maassa ja jonka oleskeluoikeus on rekisteröity.
Turvapaikanhakija	Henkilö, joka pyytää suojaa ja oleskelulupaa vieraasta maasta. Hakijalla on oikeus oleskella vastaanottokeskuksessa hakemuksen käsittelyn ajan.
Tilapäinen suojelu	Tilapäistä suojelua voidaan antaa kansainvälisen suojelun tarpeessa olevalle ulkomaalaiselle, jonka turvallinen paluu kotimaahansa tai pysyvään asuinmaahansa ei ole mahdollinen sen vuoksi, että maasta tai sen lähialueilta on tapahtunut joukkopako aseellisen selkkauksen tai muun väkivaltatilanteen taikka ympäristökatastrofin vuoksi. Tilapäisen suojelun antaminen edellyttää, että suojelun tarve voidaan arvioida lyhytaikaiseksi.
Kiintiöpakolainen	On henkilö, jolla on YK:n pakolaisasiain päävaltuutetun UNHCR:n myöntämä pakolaisen asema. Heidän vastaanottamisestaan ei ole Karstula tehnyt sopimusta.
Paluumuuttaja	On ulkosuomalainen, joka on asunut Suomen rajojen ulkopuolella ja palaa takaisin Suomeen.
Kotouttaminen	Tarkoitetaan kotoutumisen monialaista edistämistä ja tukemista viranomaisten ja muiden tahojen toimenpiteillä ja palveluilla.
Kotoutuminen	Kotoutuminen on yksilöllinen prosessi. Sillä tarkoitetaan maahanmuuttajien ja yhteiskunnan vuorovaikutteista kehitystä.

6. MAAHANMUUTTAJAT KARSTULASSA

Karstulassa suurin osa maahanmuuttajista on pohjoismaalaisia, virolaisia, venäläisiä ja thaimaalaisia. Karstulassa v. 2021 tilastojen mukaan vieraskielisiä oli 48 (1,3 % väestöstä), ulkomaan kansalaisia 36 (1 % väestöstä), ulkomailla syntyneitä 76 (2 % väestöstä), ulkomaalaistaustaisia 52 (1,4 % väestöstä).

Maaliskuussa 2023 Karstulassa oli ukrainalaisia tilapäistä suojelua saavia henkilöitä 53, heistä 49 kuntamallissa ja 4 henkilöä yksityismajoituksessa. Jos kaikki tilapäisessä suojelussa olevat hakevat ja saavat kotikunnan ja jäävät Karstulaan, nousee Karstulan ulkomaan kansalaisten osuus reilusti nykyisestä. Tilapäisen suojelun asiakkaita ei ole laskettu edellä mainittuihin lukuihin.

7. KOTOUTTAMISOHJELMAN LINJAUKSET KARSTULASSA

Paikallinen kotouttamistyö on eri viranomaisten välistä yhteistyötä, joka perustuu kotouttamislakiin ja sieltä monialaiseen yhteistyövelvoitteeseen.

Lapselle sosiaalisten suhteiden luominen on tärkeää. On myös tärkeää opettaa vanhemmille länsimaalaisia kasvatustapoja. Vanhemmat ovat aina lastensa ensisijaisia kasvattajia, joten vanhempien kotouttamista ja tukemista pyritään vahvistamaan. Lapsen kotouttamisessa korostuu suuressa roolissa koulu ja päiväkotikielisekään neuvola. Kotouttamisessa tärkeänä osana on perheiden oman kielen ja kulttuurin säilyminen, joita tulisi huomioida ja ylläpitää. Kotoutumisen onnistuminen edellyttää maahanmuuttajilta yhteiskunnassa toimimiseen tarvittavien tietojen ja taitojen hankkimista – mm. suomen kielen opiskelua, yhteiskunnan toimintatapojen ja kulttuurin tuntemista. Vapaaehtoisilla on tärkeä rooli kotouttamisessa ja heidän osallistumistaan kotoutukseen pyritään kunnan taholta tukemaan monin eri keinoin.

Kunnat, jotka vastaanottavat pakolaisia tai kotikunnan saaneita tilapäisen suojelun asiakkaita, ovat veloitettuja kotouttamisohjelman laatimiseen, jossa kunnan eri toimijoita vastuutetaan kotouttamiseen. Karstulan kunnalla on sopimus ELY:n kanssa tilapäisen suojelun asiakkaiden vastaanottamisesta. Nämä asiakkaat tulevat todennäköisesti saamaan kotikunnan asuttuaan vähintään 1 v ajan Suomessa, jos he kotikuntaa hakevut. Karstulan kunnan toive on, että suurin osa heistä jäisi Karstulan kuntaan asumaan.

KOTOUTTAMISTA TUKEVA VIESTINTÄ JA TIEDOTTAMINEN

Kunnan on lakisääteisesti huolehdittava osaltaan maahanmuuttajien alkuvaiheen ohjauksesta, neuvonnasta ja tiedottamisen toteutumisesta sekä perustiedon antamisesta suomalaisesta yhteiskunnasta. Viestikäytäntöjä yhtenäistetään ja tarvittava tieto pyritään saamaan kaikkien sitä tarvitsevien ulottuville. Alkuvaiheen viestinnässä avainasemassa ovat kohtaamiset ja selkokielliset tekstit.

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Karstulassa asuva maahanmuuttaja saa riittävästi tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta, kotikunnastaan ja palveluista. Varmistetaan, että maahanmuuttaja löytää tarvitsemansa palvelut	<ul style="list-style-type: none"> - Selkokielliset ohjeet ja esitteet - Kunnan www-sivuja päivitetään vastaamaan paremmin maahanmuuttajien tarpeita 	<ul style="list-style-type: none"> - Kaikki toimialat - Koordinaattori - Asiointipiste
Kunnan sisäisen viestinnän avulla jaetaan tietoa henkilöstölle ja tuetaan maahanmuuttajien kanssa tehtävää työtä	<ul style="list-style-type: none"> - Kototiimin ja yhteistyötahojen säännölliset palaverit 	<ul style="list-style-type: none"> - Kaikki toimialat palvelujensa osalta - Nimetyt yhteyshenkilöt eri osastoilta
Vakiinnutetaan viestintäyhteistyö eri yhteistyökumppaneiden kanssa	<ul style="list-style-type: none"> - Luodaan viestintäverkosto yhteistyökumppaneiden kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> - Nimetyt yhteyshenkilöt

ALKUVAIHEEN OHJAUS, ALKUKARTOITUS JA KOTOUTTAMISSUUNNITELMAN LAATIMINEN

Alkukartoituksessa arvioidaan maahanmuuttajan kotoutumisvalmiuksia sekä elämäntilannetta ja siitä johtuvia palvelutarpeita. Alkukartoituksen pohjalta laaditaan tarvittaessa kotoutumissuunnitelma. TE-toimistot vastaa työnhakijoiksi ilmoittautuneiden alkukartoituksesta. Alkukartoituksessa tarkentuvat kielitaito tai luku- ja kirjoitustaito, työllistymis- ja opiskelumahdollisuudet. Alkukartoitukseen liittyvän haastattelun tekee maahanmuuttajien palveluun erikoistunut asiantuntija. Näin varmistetaan palveluprosessin käynnistyminen. Kunnan vastuulla on työvoiman ulkopuolella olevien alkukartoitus. Kunta voi tehdä alkukartoituksen sitä pyytäneelle maahanmuuttajalle, jos tämän arvioidaan tarvitsevan alkukartoitusta. Tällöin kunta saa jo varhain mahdollisuuden tunnistaa tarpeet kotoutumista edistäviin palveluihin.

Alkukartoituksessa ideana on selvittää taustat ja voimavarat. Siinä selvitetään asiakkaan subjektiivisia oikeuksia eri palveluihin. Alkukartoitus tulee aloittaa 2kk kuluessa asiakkuuden alkamisesta tai kuntaan muuttosta. Kotoutumissuunnitelma laaditaan henkilölle, jos alkukartoituksen perusteella arvioidaan, että suunnitelma edistäisi hänen kotoutumistaan. Kotoutumissuunnitelman laatiminen käynnistetään viimeistään kahden viikon kuluttua alkukartoituksen jälkeen, se voidaan tehdä myös samalla kerralla. Kotoutumissuunnitelman kestosta, muuttamisesta ja keskeytyneen suunnitelman jatkamisesta sovitaan kunnan, TE-toimiston ja maahanmuuttajan kesken.

Kotoutumissuunnitelma ja maahanmuuttajalle laaditut muut asiaan liittyvät suunnitelmat on sovitettava yhteen. Suunnitelmassa huomioidaan mahdollisuuksien mukaan koko perheen tilanne ja palvelujen tarve. Kotoutumissuunnitelman mukaiset toimenpiteet toteutetaan tarvittaessa monialaisena yhteistyönä. Kun kotoutumissuunnitelma tehdään kunnassa, on tärkeää, että suunnitelman tiedot yhdistetään muihin kunnassa tehtäviin palvelusuunnitelmiin (esim. päivähoito, perusopetus, lastensuojelu, vammaispalvelut). Kotoutumissuunnitelman toteuttaminen vaatii monialaista yhteistyötä. Kotoutumissuunnitelma ei voi olla sisällöltään eikä kestoaltaan kaavamainen. Karstulassa kotouttamisen koordinaattori laatii kotoutumissuunnitelman yhteistyössä muiden tahojen kanssa ja seuraa kotoutumissuunnitelmaa yhdessä asiakkaan kanssa.

Hyvinvointialue voi osallistua alkukartoituksen tai kotoutumissuunnitelman laatimiseen kunnan tai TE-toimiston pyynnöstä, jos maahanmuuttajan palvelutarve edellyttää eri viranomaisten palveluiden yhteensovittamista. Kunta ja TE-toimisto huolehtii, että hyvinvointialue osallistuu monialaisen suunnitelman laatimiseen tarvittaessa. Kunta voi laatia alkukartoituksen ja alaikäisen kotoutumissuunnitelman alaikäisille.

Ensimmäinen kunnan tekemä kotoutumissuunnitelma tehdään vuodeksi. Vuoden välein on suunnitelman arviointi. Tämä sen takia, koska eteen voi tulla esim. raskaus, sairaus, vamma tai onnettomuus, joka vaikuttaa jo tehtyyn suunnitelmaan. Kotoutumissuunnitelmassa voidaan myös sopia oman äidinkielen opetuksesta ja yhteiskuntaan perehdyttävästä opetuksesta. Suunnitelmassa huomioidaan luku- ja kirjoitustaidon ja/tai perusopetusta täydentävän opetuksen tarve. Aktiivinen kotouttamisjakso on Suomessa 3 vuotta. Eriyisesti vanhemmille annetaan tietoa ja neuvontaa lapsiperheille suunnatuista palveluista sekä suomalaisen yhteiskunnan perheitä koskevasta lainsäädännöstä ja käytännöistä. Kotouttamisaikaa voidaan venyttää kahdella vuodella, jos kotouttaminen vaatii erityistoimenpiteitä, kuten vakava sairaus. Viisi vuotta tarkoittaa, että kotoutuja on erityispalveluiden piirissä. Kahden vuoden lisäajan voi saada mm. kidutusta kokenut tai ikääntynyt ihminen. Kotouttamisaika tulee lyhenemään uuden kotolain myötä kahteen vuoteen.

TE-PALVELUJEN KOTOUTUMISSUUNNITELMA

TE-palveluissa laaditussa kotoutumissuunnitelmassa sovitaan niistä kotoutumista edistävästä palveluista, joiden avulla tuetaan maahanmuuttajan työllistymistä tai koulutukseen sijoittumista. Työtön työnhakija voidaan ohjata työvoimakoulutuksena järjestettävään kotoutumiskoulutukseen tai suorittamaan omaehtoisia opintoja, joita voidaan laissa säädettyjen edellytysten täytyessä tukea työttömyysetuudella. Osallistuminen kotoutumiskoulutukseen, kuten suomen kielen opiskeluun on usein ensimmäinen kotoutumissuunnitelmassa sovittu palvelu. Kotoutumiskoulutusta järjestävät TE-palvelut työvoimakoulutuksena sekä vapaan sivistystyön kenttä. Rahoitus näihin koulutuksiin tulee eri lähteistä. Karstulassa kotoutumiskoulutusta järjestää Karstulan Evankelinen Opisto. TE-toimistojen asiakkaille opetusta pitää olla vähintään 20 tuntia viikossa, jos halutaan opiskella työttömyysetuudella tuetussa omaehtoisessa opiskelussa.

SEURANTA JA TARKISTAMINEN

Kotoutumissuunnitelman laatimisesta vastaavan viranomaisen (kunta/TE-toimisto) on seurattava kotoutumissuunnitelman toteutumista. Kotoutumissuunnitelman laatiminen on täydentyvä prosessi ja suunnitelmaa tulee tarpeen mukaan päivittää vastaamaan muuttuneita olosuhteita tai tavoitteita.

Kunnan on tarkistettava kotoutumissuunnitelma maahanmuuttajan palvelutarpeen mukaisesti tai vähintään kerran vuodessa. TE-toimistojen on tarkistettava kotoutumissuunnitelma työnhakijan haastattelun yhteydessä tai työnhakijan pyynnöstä, jollei tarkistaminen ole ilmeisen tarpeetonta. Suunnitelma voidaan tarkistaa myös osapuolten sitä erikseen pyytäessä.

TARVE ERITYISILLE TOIMENPITEILLE

Kotoutumislaisissa säädetään muista kotoutumista tukevista ja edistävästä toimenpiteistä ja palveluista, jotka tulee huomioida sekä kotouttamisohjelmia että kotoutumissuunnitelmia tehtäessä ja toteutettaessa. Toimenpiteet kirjataan kotoutumissuunnitelmaan maahanmuuttajan henkilökohtaisen tarpeen mukaisesti. Erityisiä toimenpiteitä tarvitsevilla maahanmuuttajalla tarkoitetaan henkilöä, joka tarvitsee tehostettuja kotouttamisen palveluita mm. sairauden, vamman tai muun syyn vuoksi alentuneen toimintakyvyn, iän, perhetilanteen, luku- ja kirjoitustaidottomuuden tai muun vastaavan syyn perusteella. Erityisiä toimenpiteitä voivat tarvita esimerkiksi ikääntyneet, yksinhuoltajat, kidutusta kokeneet sekä lastensuojelun toimenpiteitä tarvitsevat lapset ja nuoret.

Erityisiä toimenpiteitä tarvitsevan henkilön palveluita ja tukitoimia voivat olla mm:

- trauman kokeneiden maahanmuuttajien erityispalveluiden järjestäminen
- vamman, sairauden tai muun syyn takia erityispalveluita tarvitsevan maahanmuuttajan palveluista huolehtiminen
- tuesta ja kuntoutuksesta huolehtiminen
- lastensuojelutarpeiden tunnistaminen ja niihin vastaaminen
- tuen tarjoaminen haavoittuvassa asemassa olevalle, mm.
 - ihmiskaupan uhrille
 - päihde-, väkivalta-, terveys- tai mielenterveysongelmien kanssa tai niiden vaikutuspiirissä elävälle henkilölle
 - sukupuolen, iän, vamman sairauden tai muun takia syrjäytyneelle tai syrjäytyisuhan alla elävälle henkilölle

8. TILAPÄISEN SUOJELUN KUNTAMALLI KARSTULASSA

Maaliskuussa 2022 Suomi otti käyttöön EU:n tilapäisen suojelun direktiivin, kun Suomeen alkoi saapua ukrainalaisia turvapaikanhakijoita Venäjän hyökättyä Ukrainaan. Myös Karstulaan tuli paljon ukrainalaisia, jotka aluksi majoittuivat yksityismajoittuneina Karstulan Evankeliselle Opistolle. Kun kunnan vuokrahuooneistoja saatiin kalustettua, muuttivat perhekunnat niihin asumaan. Tilanteen vakiinnuttua Maahanmuuttovirasto (Migri) otti käyttöön ns. kuntamallin kunnan tarjoamien asuntojen ja työvoiman kustannusten korvaamiseksi. Tilapäistä suojelua saavien ihmisten majoittaminen on kunnalle vapaaehtoista. Kunta saa korvauksen jokaisesta majoittamastaan tilapäistä suojelua saaneesta henkilöstä. Korvaus laskutetaan majoittumispäivien lukumäärän mukaan (9,25 €/hlö/vrk, tilanne 02/2023). Karstulan kunnan tilapäisen suojelun asukkaat kuuluvat Äänekosken vastaanottokeskuksen (Hemcare Oy) alaisuuteen. Kuntamalli jatkuu vuoden 2023 loppuun saakka.

Kunta vastaa kuntamallissa olevien asiakkaiden vastaanotosta ja alkuvaiheen kotoutumisesta. Kotouttamisen koordinaattori toimii ohjaajana ja opastajana sekä vastaanottokeskuksen ”välikätenä”. Koordinaattori vastaanottaa asiakkailta tunnistautumiset kerran kuukaudessa vastaanottorahan saamista varten. Koordinaattori myös vastaa asuntojen kalustamisesta sekä antaa asumiseen liittyvää neuvontaa. Hän pitää asiakkaat ajan tasalla tilapäisen suojelun prosessien osalta ja antaa siihen liittyvää ajantasaista ohjausta.

Oltuaan vuoden Suomessa rekisteröityneenä henkilönä, voi tilapäisen suojelun asiakas hakea Karstulasta kotikuntaa. Karstula on tehnyt v. 2017 kuntaan osoittamisesta ja kotoutumisen edistämiseksi toistaiseksi voimassa olevan sopimuksen ELY-keskuksen kanssa. Tämä sopimus sekä kunnan kotouttamisohjelma ovat edellytyksiä kotoutumislain mukaisten korvausten maksamiselle. Tilapäistä suojelua saavan osalta vastaanottokeskus (meillä Äänekosken VOK) tekee esityksen kuntaan osoittamisesta ELY-keskukselle. ELY-keskus varmistaa kunnan vastaanottovalmiuden ennen kuntaan osoittamista. Käytännössä kaikki Karstulassa jo vuoden asuneet voivat kunnan puolesta jatkaa halutessaan asumista Karstulassa.

Kunnan on tehtävä tiivistä yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa vastaanottoprosessin sujuvuuden varmistamiseksi ja kunnan ja hyvinvointialueen palveluiden yhteensovittamiseksi ja turvaamiseksi. Osana yhteistyötä kunnan on kuultava hyvinvointialuetta ennen kuntaan osoittamista ja kotoutumisen edistämistä koskevan sopimuksen tekemistä tai tarkistamista sekä ennen yksittäisen henkilön kuntaan osoittamista, jos henkilöllä on ilmeisiä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelun tarpeita. Kunnan ja hyvinvointialueen tulee sopia yhteyshenkilöistä ja yhteistyön käytänteistä lain edellyttämällä tavalla. Kuuleminen tulee toteuttaa kirjallisesti kuntaan osoittamisen valmistelun alkuvaiheessa. Jos kuulemisessa käytetään sähköpostia, tulee sen olla suojattu viesti.

9. KUNNAN TEHTÄVÄT KOTIKUNNAN SAAVAN HENKILÖN VASTAANOTOSSA KARSTULASSA

- Uuden asukkaan ohjaus ja neuvonta kuntaan siirtymisessä
- Asunnon vuokrasopimuksen tekeminen asukkaan omiin nimiin, jos henkilö jatkaa kunnan vuokra-asunnossa. Muutoin auttaminen uuden asunnon etsimisessä.
- Tarvittavien sähkö-, vesi- ja vakuutusopimusten teossa auttaminen

- Jos Karstulassa jo aiemmin asunut tilapäisen suojelun asukas ja sittemmin kotikunnan saanut luvaa jatkaa asumista Karstulassa, voi hän siirtää aiemmin kunnalta saadun kalustuksen ja tarvikkeiston uuteen asuntoon. On myös mahdollista jatkaa asumista omalla vuokrasopimuksella nykyisessä asunnossa.
- Jos kuntapaikka myönnetään henkilölle, joka ei ole aiemmin asunut Karstulassa: Asunnon käyttövarat hankitaan pääasiassa sen jälkeen, kun henkilö on kunnassa ja voi itse osallistua hankintoihin. Kunta voi hankkia välttämättömät kalusteet ja muut elämiseen tarvittavat ensipäivän tarvikkeet, ja hakea niistä kotoutumislain 47a §:n mukaisia korvauksia.
- Alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelman laatiminen heille, joille TE-toimisto ei sitä tee
- Ohjaaminen tarvittaessa muiden viranomaisten palveluihin, esim.
 - sote-palveluihin hyvinvointialueelle
 - kotikunnan rekisteröinnin hakemiseen DVV:ltä
 - perustoimeentulotuen hakemiseen Kelalta ja ehkäisevän ja täydentävän toimeentulotuen hakemiseen hyvinvointialueelta
 - TE-toimiston asiakkaaksi rekisteröitymiseen
 - sote-palveluihin hyvinvointialueelle
 - kotikunnan rekisteröinnin hakemiseen DVV:ltä
 - perustoimeentulotuen hakemiseen Kelalta ja ehkäisevän ja täydentävän toimeentulotuen hakemiseen hyvinvointialueelta
 - TE-toimiston asiakkaaksi rekisteröitymiseen

10. TIEDONSAANTI JA TIETOJÄRJESTELMÄT

Kotoutumislain 87 §:n 1 momentin nojalla kunta saa välttämättömät tiedot:

- alkukartoituksen ja kotoutumissuunnitelman tekoon (erityisesti kotikunta- ja oleskelulupatiedot Maahanmuuttovirastolta ja DVV:ltä)
- kuntaan osoittamisprosessiin (ELY, Migri, vastaanottokeskus)
- kotoutumislain mukaisten korvausten hakemiseen (ELY, KEHA, Migri, DVV)

Kotoutumislain mukaan Kelan on toimitettava kunnalle alkukartoituksen käynnistämistä varten välttämättömät tiedot maahanmuuttajasta, johon sovelletaan kotoutumislakia ja joka saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotuesta annetun lain mukaista toimeentulotukea. Kotouttamisen koordinaattorilla on Kelmuoikeudet, joilla hän voi tarkistaa Kelan sivuilta nämä henkilöt.

Työ- ja elinkeinoministeriö valmistelee kotoutumislain kokonaisuudistusta. Uudistus tulee sisältämään kotoutumispalveluja varten tarkoitettua valtakunnallista kotoutumisen tietojärjestelmäpalvelua. Nämä palvelut tulevat sisältämään kuntien käyttöön tulevan kotoutumisen asiakastietojärjestelmän. Järjestelmä on tulossa käyttöön vuoden 2027 alusta.

11. VALTION KORVAUKSET KUNNILLE JA HYVINVOINTIALUEILLE

Valtio maksaa kotoutumislain mukaisia korvauksia kunnille ja hyvinvointialueille. Kunnalle maksettavien korvausten edellytyksenä on, että kunnalla on kotoutumislain mukainen kunnan kotouttamisohjelma sekä ELY-keskuksen kanssa tehty sopimus kuntaan osoittamisesta ja kotoutumisen edistämisestä.

Kotoutumislain 2 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetuista henkilöistä maksetaan laskennallisia korvauksia kunnille. Korvaukset on tarkoitettu ohjaukseen ja neuvontaan sekä muuhun kotoutumista tukevaan toimintaan. Korvausten enimmäisaika on 3 v. Korvaukset maksetaan pääosin automaattisesti. Kunta voi seurata saamiaan laskennallisia korvauksia Migrin UMA-järjestelmän kuukausittaisista raporteista.

Tilapäisen suojelun perusteella oleskeluluvan saavasta, jolla on kotikunta, maksetaan kotoutumislain mukaisia valtion korvauksia kunnalle. Korvauksia maksetaan tilapäistä suojelua saavista kotikuntamerkinnästä alkaen. Tilapäistä suojelua saavat ovat vastaanottopalveluiden piirissä siihen saakka, kunnes heillä on kotikunta.

Kotoutumislaisissa on myös useita erikseen haettavia korvauksia, joita kunnan tulee hakea KEHA-keskukselta syntyneiden kustannusten osalta. Kotoutumislain mukaisten kustannusten korvaamisesta kunnille on annettu Työ- ja elinkeinoministeriön ohje (VN/32627/2022), jossa kustannusten korvaaminen on kuvattu tarkasti.

Kunnille siirtyy TE-palveluiden uudistuksen myötä vuonna 2025 julkisen työvoima- ja yrityspalveluiden tehtävät sekä rahoitus, joka sisältää mm. kotoutumiskoulutuksen rahoituksen. Palvelut rahoitetaan yleiskatteisena valtionosuutena. Valtionosuuskriteerit perustuvat työikäisten, laajan työttömyyden että vieraskielisten kriteereillä. Kotoutumiseen liittyvät julkiset TE-palvelut tullaan jatkossakin työikäisten palveluiden osalta keskittämään tulevan kuntien yhteisen työllisyysalueen kesken. Näitä keskitettyjä palveluita olisivat alkukartoitukset ja kotosuunnitelmat, yhteiskuntaorientaatio, monialaiset palvelut sekä erityisesti kotokoulutukset. Tässä yhteydessä puhutaan siis työvoimakoulutuksena järjestettävästä kotoutumiskoulutuksesta.

12. LASTEN, NUORTEN JA LAPSIPERHEIDEN PALVELUT

Lasten ja nuorten kotouttamisessa ensisijaista on ongelmien ennaltaehkäisy, erityistarpeiden ja ongelmien tunnistaminen ja varhainen puuttuminen. Lasten ja nuorten palveluissa korostuu tiivis yhteistyö lasten vanhempien ja huoltajien sekä muiden lasten kanssa toimivien tahojen kanssa.

Maahanmuuttajaperheillä on oikeus säilyttää perhekäsityksensä, mutta lasten oikeuksissa on noudatettava Suomen lainsäädäntöä. Tasavertainen osallistuminen koulutukseen, työelämään tai muuhun sosiaaliseen toimintaan saattaa olla vaikeaa perhekulttuurista ja sukupuolirooleista johtuen. Kotoutumisen yksi tavoite on turvata naisten ja tyttöjen tasavertainen osallistuminen sekä perusoikeuksien toteutuminen.

Maahanmuuttajaperheiden kotoutuminen edellyttää eri viranomaisten ja maahanmuuttajien yhteistyötä. Perheiden erilaiset elämäntilanteet tulee ottaa huomioon joka palveluorganisaatiossa. Maahanmuuttajaperheiden kotoutumisessa tulee ottaa huomioon erityisesti lasten ja nuorten näkökulma. Vanhemmat ovat aina lastensa ensisijaisia kasvattajia, siksi lasten kotoutumisen kannalta onkin tärkeää, että vanhempien kotoutumista ja vanhemmuuden edellytyksiä tuetaan. Kahdessa kulttuurissa elävää maahanmuuttajalasta ja -nuorta voidaan parhaiten tukea, kun toimitaan hyvässä yhteistyössä kaikkien perheenjäsenten kanssa.

NEUVOLA

Neuvola kuuluu Keski-Suomen hyvinvointialueen vastuulle. Neuvolassa huomioidaan maahanmuuttajaperheiden kulttuurinen tausta. Maahanmuuttajaperheiden kanssa työskentely ja tilanteen valmistelu vievät usein keskimääräistä enemmän aikaa. Tulkin, lääkärin ja terveydenhoitajan ajanvaraukset tulee tehdä hyvissä ajoin ja vastaanotolle varataan tarvittaessa kaksinkertainen aika normaaliin vastaanottoaikaan verrattuna. Terveysneuvonnassa ja kasvatusohjannassa huomioidaan kulttuuriset erot. Vanhemmat tarvitsevat

kasvatus- ja toimintamalleja sekä tukea kasvatukseen. Maahanmuuttajat tarvitsevat tietoa lapsen oikeuksista selkokielellä ja omalla kielellään. Henkilökunnan osaamista lisätään tarvittaessa, jotta he osaavat tunnistaa merkit perheväkivallasta ja huomioida kulttuurillisia näkemyseroja ja toimintamalleja. Tulkin ammatillisuus ja asiantuntevuus ovat ehdottoman tärkeitä luottamuksen saavuttamiseksi. Lasta tai sukulaista ei koskaan käytetä tulkkina. Suomessa on luotu monikielinen lastensuojelun infisivusto maahanmuuttajille ja se löytyy: www.lastensuojelu.info.

VARHAISKASVATUSIKÄISTEN KOTOUTUMISEN TUKEMINEN

Maahanmuuttajaperheitä ohjataan hakeutumaan varhaiskasvatuksen piiriin lapsen suomen kielitaidon kehittymisen ja suomalaiseen kulttuuriin tutustumisen edistämiseksi. Varhaiskasvatuksen aloitusvaiheessa lapselle voidaan myöntää kahdenpaikkaisuus. Arvioidaan lapsen tuen tarvetta ja laaditaan Suomi toisena kielenä suunnitelma (S2-suunnitelma).

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Perheen ja lapsen kotouttaminen	Vanhempia ohjataan saattamaan lapsi varhaiskasvatuksen piiriin	- Varhaiskasvatus - Kototiimi - Sosiaalitoimi
Vanhemmuuden vahvistaminen ja osallisuuden lisääminen	Tuetaan vanhemmuutta	- Sosiaalitoimi - Lasten ja nuorten psykologi
Toiminnallinen kaksikielisyys	Suomi toisena kielenä (S2)-suunnitelma	- Varhaiskasvatus

Karstulan kunnassa on kaksi päiväkotia (Laaksola ja vuoropäiväkoti Rypäle) ja ryhmäperhepäiväkoti Huvi-kumpu sekä perhepäivähoitoa. Varhaiskasvatuksen henkilöstö kohtaa arjessaan perheitä, jotka saattavat olla vasta tutustumassa suomalaiseen yhteiskuntaan, jossa on paljon erilaisia ohjeita ja sääntöjä sekä totuttuja tapoja. Henkilöstöltä edellytetään vuorovaikutustaitoja sekä lapsen ja hänen vanhempien kieli- ja kulttuuritaustan huomioimista. Varhaiskasvatusta tiedotetaan maahanmuuttajalapsesta ja hänen mahdollisista erityistarpeistansa ennen varhaiskasvatuksen aloittamista. Päiväkodit antavat tietoa vanhemmille ja tukevat lasten kasvatuksessa ja sitä kautta perheiden kotoutumista. Maahanmuuttajataustaiset lapset sijoitetaan varhaiskasvatukseen suomenkielisten lasten joukkoon ottaen kuitenkin huomioon kunkin lapsen yksilölliset erityistarpeet. Vanhempien toiveita hoitoon liittyvistä asioista pyritään kunnioittamaan ja toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan. Jokaiselle lapselle tehdään varhaiskasvatussuunnitelma, johon on maahanmuuttajalapselle laadittu omat tavoitteet.

Yhteistyö perheiden kanssa on tärkeää. Perheiden kanssa käytetään selkokieltä. Varhaiskasvatus tukee vanhempia omatoimisuuteen mm. kirjoittamalla tiedotteita ym. selkosuomella, tarvittaessa hyödynnetään kuvia. Lapsia ei käytetä tulkkeina. Varhaiskasvatuksessa testataan lapsen kielitaitoa ja arvioidaan kouluvalmiuksia yhteistyössä perheneuvolan kanssa. Tuetaan lapsen kaksikielisyyttä ja oman kulttuuri-identiteetin rakentumista.

ESIOPETUS

Esiopetuksen tehtävänä on mm. edistää lapsen suotuisia kasvu-, kehitys- ja oppimisedellytyksiä sekä vahvistaa lapsen tervettä itsetuntoa myönteisten oppimiskokemusten avulla. Esiopetusta annetaan koulupäivinä keskimäärin 4 tuntia päivässä. Esiopetusvuonna tehtävien arviointien lisäksi lapsen kielen kehittymistä ja kielen taso voidaan arvioida soveltuvilla testeillä ja materiaaleilla. Esiopetussuunnitelman laadinnassa kiinnitetään erityisesti huomiota S2-kielen opetussuunnitelmaan. Suomen kielen oppimisen seurantalomake siirretään vanhempien luvalla kouluun koulutulokaskaavakkeen mukana, jolloin syntyy jatkumo alakouluun ja tieto kielen kehityksen vaiheista on näkyvässä. Yhteistyö nivelvaiheessa lasten siirtyessä perusopetukseen on tärkeää. Esimerkiksi kuvien käyttöä opetuksen tukena voi jatkaa perusopetuksessakin.

PERUSOPETUS

Perusopetuksen opetussuunnitelman mukaan maahanmuuttajien opetuksessa on otettava huomioon oppilaiden taustat ja lähtökohdat kuten äidinkieli ja kulttuuri, maahanmuuton syy ja maassaoloaika, aikaisempi koulutushistoria sekä kasvatus- ja opetusperinteet lähtömaassa. Huoltajat tutustutetaan suomalaiseen koulutusjärjestelmään, koulun toiminta-ajatukseen, opetussuunnitelmaan, arviointiin, opetusmenetelmiin sekä oppilaan oppimissuunnitelmaan.

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Toiminnallinen kaksikielisyys	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osallistuu valmistavaan opetukseen ja siirtyy opiskeluun yleisopetuksen luokassa - Tukiopetus 	<ul style="list-style-type: none"> - Koulu ja opettajat - Valmistava opetus
Oppilas osallistuu valmistavaan opetukseen ja siirtyy opiskeluun yleisopetuksen luokkaan	<ul style="list-style-type: none"> - S2-opetusta annetaan oppilaalle peruskoulun ajan 	<ul style="list-style-type: none"> - Koulu ja opettajat
Oppilas saa peruskoulun päättötodistuksen ja siirtyy toisen asteen opiskeluun	<ul style="list-style-type: none"> - Tarvittavilla tukitoimilla tuetaan oppilaan opiskelua - S2-opetusta annetaan oppilaalle peruskoulun ajan 	<ul style="list-style-type: none"> - Koulu ja opettajat - Kuraattori, opinto-ohjaaja - Oppilashuoltoryhmä - Nuorisotyöntekijät
Oppilas saavuttaa riittävän suomen kielen tason jatkaakseen muihin opintoihin	<ul style="list-style-type: none"> - S2-opetusta annetaan oppilaalle peruskoulun ajan - Oppilas kotoutuu suomalaiseen peruskouluun ja yhteiskuntaan 	<ul style="list-style-type: none"> - Koulu ja opettajat

Suomi toisena kielenä (S2) - opetus on perusopetuksen opetussuunnitelmaan sisältyvää opetusta. S2 on tarkoitettu kaikille niille oppilaille, joiden kielitaito ei ole äidinkielen tasoinen kielen kaikilla osa-alueilla. Kriteerinä tulee käyttää ainoastaan kielitaidon tasoa eikä esimerkiksi synnyinmaata, kansalaisuutta, väestöre-kisteriin merkittävä äidinkieltä tai Suomessa oloaika. Kielitaidon tason arvioi S2-opettaja yhdessä muiden oppilasta opettavien opettajien kanssa. S2-opetusta järjestetään äidinkielen tunneilla eriytettyinä, erillisinä S2-tunteina tai tukiopetuksena. Oppilaan todistuksessa S2-oppimäärä arvioidaan ”Suomi äidinkielenä”-oppimäärän sijasta.

VALMISTAVA OPETUS

Valmistavaa opetusta annetaan Karstulan yhtenäiskoululla 7–16-vuotiaille maahanmuuttajataustaisille oppilaille, joiden suomen kielen taito ei vielä ole riittävän hyvä perusopetuksen ryhmässä opiskeluun. Valmistavaa opetusta on pääosin yhden lukuvuoden ajan. Valmistavan opetuksen rinnalla oppilaat siirtyvät perusopetuksen luokka-asteille, iän ja taitojen mukaisesti. Valmistavaa/S2-opetusta on 8–10 h/vk.

Valmistavan opetuksen järjestäminen rahoitetaan oppilaskohtaisella valtionosuudella. Perusopetukseen valmistava opetus rahoitetaan valtionosuudella, joka on kytketty oppilaan läsnäolokuukausien määrään. Paikallisen opetussuunnitelman laatii opetuksen järjestäjä käyttäen lähtökohtina opetussuunnitelman perusteita, valtioneuvoston määritellyjä valtakunnallisia tavoitteita sekä soveltuvin osin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita. Valmistavaan opetukseen ei ole määritelty valtakunnallista tuntijakoa eikä oppimäärää, vaan jokaiselle oppilaalle laaditaan oma henkilökohtainen opinto-ohjelma.

Kodin ja koulun yhteistyö vaatii erityisesti alkuvaiheessa panostusta. Vanhemmille tarjotaan tilaisuuksia tutustua suomalaiseen kouluun. Koulu osaltaan tukee vanhempia omatoimisuuteen mm. kirjoittamalla tiedotteet ym. selkosuomella, tarvittaessa kuvia hyödyntäen. Kontaktit suomalaisten lasten ja nuorten kanssa ovat tärkeitä maahanmuuttajalapsen ja -nuoren kotoutumisessa. Lasta ja nuorta kannustetaan harrastuksiin ja erilaisiin vapaa-ajantoimintoihin yhdessä suomalaisten lasten ja nuorten kanssa. Koulu tekee yhteistyötä nuorisotoimen kanssa.

13.YLI 16-VUOTIAIDEN JA AIKUISTEN KOTOUTUMISEN TUKEMINEN

Karstulassa toimii lukio ja siellä opetuskielenä on suomi. Lukiossa ei järjestetä vieraskielisille oman äidinkielen opetusta. Opintojen alussa maahanmuuttajalle kerrotaan tukijärjestelyistä, esimerkiksi tukiopetuksesta ja heidän oikeuksistaan ylioppilaskirjoituksissa. Äidinkielen ja kirjallisuuden kurssien yhteydessä maahanmuuttajilla on mahdollisuus tulla arvioiduksi suomi toisena kielenä-oppimäärän mukaisesti, mikäli opiskelijan äidinkieli on muu kuin suomi. Aikuisten perusopetusta tarjoaa Jyväskylän Kristillinen opisto sekä Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia, perusopintoja on mahdollisuus tehdä myös verkko-opintoina.

Karstulan Evankelisessa Opistossa järjestetään kotoutumiskoulutusta maahanmuuttajille. Koulutus on maksutonta, kun asiakkaalle on tehty TE-palveluissa kotoutumissuunnitelma. Opisto on erikoistunut kasvatus- ja ohjaus-, hoiva-, liikunta ja hyvinvointi- sekä taito- ja taideaineiden koulutuksiin. Opisto järjestää maahanmuuttajille suunnattua hoiva-alan koulutusta. Peruskouluiän ohittaneet maahanmuuttajat voivat osallistua nuorten opistovuosikoulutukseen. Koulutus antaa valmiuksia jatko-opintoihin. Maahanmuuttajien on mahdollista suorittaa myös kasvatus- ja ohjausalan ammattitutkinto KEO:lla.

Pohjoisen Keski-Suomen Oppimiskeskus POKE tarjoaa alueella monipuolista toisen asteen ammatillista koulutusta. Maahanmuuttaja voi hakeutua yhteishaussa ammatilliseen peruskoulutukseen suoritettuaan peruskoulun tai vastaavan koulutuksen. Jos maahanmuuttajalla ei ole suomalaista tutkintotodistusta, hänellä on mahdollisuus hakea koulutukseen joustavan valinnan kautta. POKE:lla nuorille laaditaan HOPS ja aikuisten opiskelu henkilökohtaistetaan sekä oppilaitosmuotoisessa että oppisopimuskoulutuksessa. Opiskelupaikkaa hakiessa suomen kielen osaamisen taso arvioidaan alakohtaisesti. Opetus tapahtuu suomen kielellä olemassa olevissa ryhmissä. Aikuiskoulutuksessa voi suorittaa perustutkintoja, ammattitutkintoja, erikoisammattitutkintoja tai näiden osia sekä muuta lisäkoulutusta esim. lupasertifikaatteja. Oppilaitoksista on saatavissa ohjauspalveluita.

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Suomen kielen taidon edistäminen	<ul style="list-style-type: none"> - Kotoutumiskoulutus - Suomea ulkomaalaisille 1 ja 2- kurssit 	<ul style="list-style-type: none"> - Sivistystoimi - Kansanopistot - Kansalaisopistot - TE-toimistot
Lisätään kansalaistaitoja ja vahvistetaan sosiaalisia verkostoja	<ul style="list-style-type: none"> - Osallistuminen opintoihin, joissa Suomen kielen taito ei välttämätön 	<ul style="list-style-type: none"> - Sivistystoimi - Kansalaisopistot - Liikunta- ja nuorisotoimi - Yhdistystoiminta

14. MAAHANMUUTTAJIEN TYÖLLISTYMINEN

Maahanmuuttajat ovat potentiaalista työvoimaa yrityksille. Työ on yksi kotoutumisen kannalta tärkeimmistä seikoista. Sen avulla toivotaan löytyvän mielekäs rooli uudessa yhteiskunnassa. Työn kautta sosiaaliset kontaktit kantaväestöön mahdollistuvat ja henkilön kielitaito karttuu. Yrityksillä on monesti korkea kynnys rekrytoida maahanmuuttajia. Syyksi mainitaan usein puutteellinen kielitaito.

Maahanmuuttajien työllisyysaste on Suomessa heikompi kaikissa ikäryhmissä kantaväestöön verrattuna. Suomen kielen oppiminen on avain suomalaiseen työelämään. Toisena haasteena on kotoutumiskoulutuksen jälkeen opintoihin pääseminen. Oppilaitokset edellyttävät riittävää suomen kielen taitoa. Kunnan on hyvä tehdä tiivistä yhteistyötä maahanmuuttajien opiskelemaan ohjauksen kanssa, jotta mahdollisimman moni aikuinen maahanmuuttaja ohjautuu tarpeisiinsa nähden sopivaan koulutukseen. Maahanmuuttajan työllistymisen tukeminen ja koulutukseen ohjaaminen erilaisin käytännön toimenpitein on TE-toimiston, Kelan ja kunnan tehtävä.

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Maahanmuuttajien työllistymisen parantuminen	<ul style="list-style-type: none"> - Maahanmuuttajien huomioiminen kunnan työllisyyspalveluissa sekä TE-toimistojen kanssa tehtävässä yhteistyössä 	<ul style="list-style-type: none"> - TE-palvelut - Kunnan työllisyyspalvelut - Koordinaattori
Maahanmuuttajien käsitys suomalaisesta työelämästä rakentuu jo oleskelun alkuvaiheessa ja heille järjestetään mahdollisuuksia tutustua työelämään	<ul style="list-style-type: none"> - Kotoutumiskoulutuksessa tutustutaan suomalaiseen työelämään - Työkokeilupaikkojen järjestäminen 	<ul style="list-style-type: none"> - TE-palvelut - Kunnan työllisyyspalvelut - Kotoutumiskoulutus - Alueen yritykset ja muut toimijat - Koordinaattori
Työkyvyn vahvistaminen	<ul style="list-style-type: none"> - Kuntouttavan työtoiminnan järjestäminen - Työttömien terveystarkastukset - TYP-toiminta 	<ul style="list-style-type: none"> - Hyvinvointialue - Kela - TE-palvelut

TYÖVOIMAPALVELUT JA KOTOAUTUMISKOULUTUS

Työvoimapalveluihin kuuluu lakisääteiset palvelut, jotka ovat samat kaikille työnhakijoille. Palvelutarjontaan kuuluu mm. tieto- ja neuvontapalvelut, työnvälityspalvelut, työvoimakoulutukset (sis. kotoutumiskoulutukset), omaehtoinen opiskelu, asiantuntija-arvioinnit, työkokeilu, palkkatuki, ammatinvalinta- ja uraohjaus, erilaiset valmennukset, työllistämisvelvoite, starttiraha, koulutuskokeilu, matka- ja yöpymiskustannusten korvaus, muutosturvakoulutus sekä EURES. TE-palvelut voivat jalkautua kuntiin järjestäen Pop Up- päiviä tai pitäen tilaisuuksia yhdessä sidosryhmien kanssa. TE-palveluiden on mahdollista järjestää paikallisesti rekrytointitilaisuuksia. Erilaiset verkossa tapahtuvat webinaarit sisältyvät palveluvalikkoon. TE-palvelujen on myös mahdollista järjestää vieraskielisten hakijoiden infotilaisuuksia. Te-palveluissa pyritään ottamaan huomioon alueelliset kehittämistarpeet sekä muut paikalliset tarpeet alueellisten sekä paikallisten interventioiden suunnittelussa.

Kotoutumiskoulutuksen aikana työvoimapalveluiden tehtäviin kuuluu kotoutumislain piirissä olevien asiakkaiden henkilökohtainen ohjaustyö, asiakkaan motivointi sekä yksilöllisen kotoutumissuunnitelman laadinta ja toteutuksen tukeminen ja seuranta suhteessa työllistymiseen. Siihen sisältyy myös TE-palveluiden keskeisen lainsäädännön asettamien oikeuksien, velvollisuuksien ja niistä aiheutuvien seuraamusten henkilökohtainen informointi. Kotoutumisprosessi muodostuu asiakasta eteenpäin vievistä palvelukokonaisuuksista ja eri työvoimapolitiittisista toimenpiteistä. Toimenpiteiden toteutumista seurataan asiakaskohtaisesti. Kotoutumisprosessissa asiakas voidaan ohjata kielikoulutukseen, ammatilliseen koulutukseen tai valmennuspalveluihin. Koulutus voidaan toteuttaa työvoimakoulutuksena tai omaehtoisena koulutuksena. Kotoutumisprosessin aikana asiakkaalla on käytössään palvelutarpeen mukaisesti kaikki TE-toimistojen, Kelan ja kunnan sosiaali- ja terveyspalveluvalikoima. Palvelut tuotetaan normaaliuden periaatteella eli samoilla periaatteilla kuin kantasuomalaistenkin palvelut.

KUNNAN TYÖLLISYYSPALVELUT

Kunnan työllisyysyksikön tehtäviin kuuluu työpaikkojen etsiminen alueen yrityksistä, järjestöistä jne. Työllisyshoidon tavoitteita ovat muun muassa pitkäaikaistyöttömyyden ennaltaehkäisy ja nuorisotyöttömyyden alentaminen.

Karstulan kunnan työpaja (puu-, hammaslappu- sekä Fokuspaja), kunnan eri toimialat, yritykset, yhdistykset sekä muut kolmannen sektorin toimijat tarjoavat työttömille mahdollisuuden eri alojen työtehtäviin avoimissa työpaikoissa, palkkatuetussa työssä, työkokeilussa, kuntouttavassa työtoiminnassa ja koulutusten oppisopimus- ja harjoittelupaikoissa. Hyvinvointialueen tarjoama kuntouttava työtoiminta on tarkoitettu työttömille työnhakijoille, joilla on pitkäaikaisesta työttömyydestä tms. elämäntilanteesta johtuvia vaikeuksia sijoittua työelämään ja jotka tarvitsevat erityistä tukea arjenhallintaan ja palveluiden käyttämiseen. Tavoitteena on edesauttaa ja parantaa niiden henkilöiden työ- ja toimintakykyä, joilla on oma halu muuttaa elämäntilannettaan.

Kotoutujalle laaditaan TE-toimistojen sekä kunnan välisenä yhteistyönä kotoutumissuunnitelma, johon sisällytetään kotoutumista edistäviä toimenpiteitä. Kunnan on huolehdittava, että paikalliset palvelut soveltuvat myös kotoutujalle. Kotoutujalla on samat työnhakijan oikeudet ja velvollisuudet osallistua tarjottuihin palveluihin kuin kantaväestöllä. Viranomaisilla on velvollisuus tarjota aktiivisesti toimenpiteitä määrärahojen puitteissa.

15. KOTOUTUMISTA TUKEVAT KULTTUURI- JA VAPAA-AIKAPALVELUT

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluilla on tärkeä rooli kotoutuksessa kunnan peruspalveluna. Kotouttamislain tavoite on tukea myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien välillä.

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Kehitetään palveluita ja erilaisia ryhmiä maahanmuuttajien tarpeita paremmin vastaavaksi	- Tuetaan maahanmuuttajien osallistumista palveluihin	- Sivistystoimi - Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut - Liikunta – ja nuorisotoimi - Kansalaisopisto

Nuorisotyön, kulttuurin ja liikunnan avulla voidaan luoda yhteistoimintaa, joka mahdollistaa vuorovaikutuksen maahanmuuttajien ja kantaväestön välillä sekä vahvistaa maahanmuuttajien osallisuutta ja aktiivista kansalaisuutta.

Suomessa kunnallisen nuoristyön ohella nuorisolle järjestettävän toiminnan tuottamiseen osallistuvat monet kolmannen sektorin ja seurakuntien toimijat. Yhteisten kokoontumispaikkojen ja aktiviteettien kautta voidaan paitsi vahvistaa nuorten kiinnittymistä ja osallisuutta yhteiskuntaan, myös edistää eri ryhmien välistä kanssakäymistä ja hyviä etnisiä suhteita. Kotoutumisen edistäminen taiteen ja kulttuurin avulla edistää maahanmuuttajien oman identiteetin, kielen ja kulttuurin vaalimista.

Karstulan kunnassa on laaja ja monipuolinen yhdistys- ja järjestötoimijoiden kenttä (urheiluseurat, kyläseurat, kulttuuritoimijat, MLL, Martat, 4H, SPR, seurakunnat, metsästysseurat jne.). Paikalliset urheiluseurat tarjoavat oivan mahdollisuuden maahanmuuttajille tutustua ikätovereihin ja paikalliseen liikuntakulttuuriin. Kaikki kulttuuritapahtumat ja tilaisuudet ovat avoimia kaikille.

Kirjaston kirjasto- ja tietopalvelujen tavoitteena on edistää väestön yhtäläisiä mahdollisuuksia sivistykseen, kirjallisuuden ja taiteen harrastamiseen, jatkuvaan tietojen, taitojen ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseen, kansainvälistymiseen sekä elinikäiseen oppimiseen. Pääsääntöisesti kirjastopalvelut ovat ilmaisia. Lainattavissa on selkokielikirjoja suomeksi. Kirjaston henkilökunta opastaa kirjastokortin hankkimisessa sekä neuvoo ja ohjaa kirjastopalveluiden käytössä.

16. KOTOUTUMISTA EDISTÄVÄT SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT

Lakisääteiset terveys- ja sosiaalipalvelut järjestetään kotikunnan saaneille tilapäisen suojelun asiakkaille sekä muille maahanmuuttajille samoin perustein kuin muillekin kuntalaisille. Tavoitteena on tukea maahanmuuttajien omatoimista selviytymistä ja elämänhallintaa aktivoimalla maahanmuuttajien omia voimavaroja. Sosiaali- ja terveyspalveluista Karstulassa huolehtii Keski-Suomen Hyvinvointialue (www.hyvaks.fi).

Tilapäisen suojelun asiakkaille sekä turvapaikanhakijoille sote-palvelut järjestää vastaanottokeskus. Karstulan asiakkaat ovat Äänekosken Vastaanottokeskuksen alaisuudessa, jolloin vastaanottokeskusta hallinnoiva Hemcare Oy on velvollinen järjestämään sote-palvelut Karstulassa asuville tilapäisen suojelun asiakkaille. Käytännössä asiakkaalle tehdään vapaaehtoinen alkutarkastus vastaanottokeskuksen sairaanhoitajan toimesta, jonka pohjalta hänet ohjataan tarvittaessa jatkopalveluiden pariin. Tilapäisen suojelun asiakkaiden

sote-palveluista aiheutuneet kulut kustantaa vastaanottokeskus. Reseptilääkkeet kuuluvat vastaanottokeskuksen maksettavaksi. Jos sote-palveluun osallistuminen vaatii tulkkia, sen hankkii Hyvinvointialue ja kustantaa vastaanottokeskus.

Jos tilapäisen suojelun perusteella oleskeluluvan saaneella lapsella todetaan lastensuojelutarvetta, lastensuojelun järjestämisestä vastaa Hyvinvointialue. Vielä suojelussa olevan sosiaalipalveluiden osalta käännytään vastaanottokeskuksen puoleen. Maahanmuuttajan sosiaalipalveluista huolehtii kantasuomalaisten tapaan Hyvinvointialue.

17. MONIALAINEN VERKOSTOYHTEISTYÖ ERI TAHOJEN KANSSA

Kotoutumislaki edellyttää paikallisten viranomaisten kehittävän kotoutumista monialaisena yhteistyönä. Yhteistyöhön osallistuvat kunta, hyvinvointialue, työ- ja elinkeinopalvelut ja poliisi sekä kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja palveluja edistävät järjestöt, yhdistykset ja yhteisöt. Useilla järjestöillä on halua ja valmiudet toimia yhdessä maahanmuuttajien kanssa. Järjestöt hyötyvät uusista toimijoista ja uudenlaisista toimintatavoista sekä saavat kansainvälisiä vaikutteita käytännön toimintaansa.

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Maahanmuuttaja saa tietoa ja tarvitsemiaan palveluita sekä tukea kotoutumiseensa	- Luodaan säännöllisesti koontuva monialainen yhteistyöverkosto kotoutumisen tueksi	- Kunnan eri toimialat - Muuta paikalliset toimijat - Kototiimi - 3.sektori
Palveluiden järjestäminen ja kehittäminen verkostoyhteistyönä	- Viestintäkäytäntöjen kehittäminen	- Vapaaehtoiset - TE-toimistot - ELY-keskus
Verkostoyhteistyön kehittäminen	- Yhteistyön tiivistäminen eri toimijoiden kanssa	- Kotouttamisen koordinaattori
Kahdensuuntaisen kotoutumisen edistäminen	- Ystävätoimintamallien kehittäminen ja vapaaehtoistoiminta - Tarjotaan maahanmuuttajille mahdollisuuksia tuoda esiin omaa kulttuuriaan	- Seurakunnat - 3. sektorin toimijat - Maahanmuuttajat - Vapaaehtoiset - Kototiimi ja kunnan hyvinvointikoordinaattori

18. KARSTULAN ASIOINTIPISTEEN PALVELUVALIKOIMA

Viranomaisten lähipalvelut toimivat kaukana Karstulasta, mutta Karstulassa toimii näppärästi eri viranomaisten yhteinen asiointipiste, jossa palvelua on mahdollista saada myös etänä. Karstulan asiointipisteessä on saatavilla Kelan, TE-toimiston, Poliisin, Digi- ja Väestötietoviraston (DVV), Oikeusavun ja Veron palveluja. Palveluneuvoja opastaa laitteiden ja sähköisten palvelujen käytössä. Asiointipisteen palveluneuvoja ottaa vastaan ja luovuttaa lomakkeita, neuvoo asian vireillepanossa ja käsittelyssä sekä tukee sähköisten palvelujen käyttöä. Etäpalvelulaitteisto on erillisessä huoneessa, jossa voi asioida luottamuksellisesti viranomaisen kanssa. Palvelutilanteena etäasiointi vastaa henkilökohtaista asiointia virastossa. Etäpalvelun käyttö ei vaadi asiakkaalta osaamista – palveluneuvoja auttaa laitteiden käytössä sekä hoitaa etäpalvelujen

ajanvaraukset (TE-palvelut, verohallinto, DVV). Etäpalvelu Kelaan toimii joka päivä nonstopina, ilman ajanvarausta.

KANSANELÄKELAITOS, KELA

Oikeus Suomen sosiaaliturvaan ratkaistaan pääasiallisesti sen perusteella, kuinka pitkältä oleskelusta on kysymys. Vakinaisesti Suomeen muuttava henkilö pääsee yleensä Suomen sosiaaliturvan piiriin muuttohetkestä lukien ja voi saada Kelan etuuksia. Vakinaiseksi asumiseksi lasketaan esimerkiksi paluumuutto, vähintään kahden vuoden työskentely Suomessa sekä avioliitto tai muu läheinen perhesuhde Suomessa vakinaisesti asuvan henkilön kanssa. Lisäksi vaaditaan, että oleskelulupa on myönnetty vähintään vuodeksi, jos on velvollinen oleskeluluvan hankkimaan. Oleskelulupia myöntää Maahanmuuttovirasto.

Jos henkilö muuttaa Suomeen tilapäisesti asumaan, ei yleensä ole oikeutta Kelan sosiaaliturvaetuuksiin. Esimerkiksi opiskelijoiden katsotaan muuttavan Suomeen tilapäisesti, jos muuton ainoa syy on opiskelu. Tiettyissä tapauksissa henkilö kuuluu Suomen sosiaaliturvan piiriin työskentelyn perusteella.

Karstulan asiointipisteellä hoituvat Kelan asiat:

- Asiakkaan monipuolinen neuvonta eri elämäntilanteissa, mm. hakemuksen täyttö, etuuksista ja hakuajoista kertominen yleisellä tasolla
- Hakemuksen, liitteen tai muun asiakirjan vastaanotto
- Esitteen/lomakkeen yms. materiaalin antaminen
- Verkkopalveluiden käyttöön opastaminen
- Ajanvaraus puhelinajanvarauspalveluun
- Etäpalvelutilanteen valmistelu ja palvelutilanteessa tukeminen tarvittaessa
- Palveluiden etätulkkauksilanteen valmistelu ja yhteydenotto

TE-PALVELUT

TE-palveluilla on keskeinen rooli kotoutumisen suunnittelussa ja toteuttamisessa. TE-toimistot vastaa työnhakijoiden alkukartoituksesta, kotoutuskoulutuksesta ja työllisyyden edistämisestä.

Asiointipiste:

- TE-palveluiden yleisneuvonta
- Verkkopalvelujen käyttö ja niissä opastaminen
- Julkaisujen, esitteiden, ja lomakkeiden jakaminen ja vastaanotto
- Etäpalvelun valmistelu ja palvelun tukeminen

POLIISI

Sisä-Suomen poliisilaitos antaa informaatiota ulkomaan kansalaisen Suomessa oleskeluun ja työnteko-oikeuteen liittyvissä asioissa. Poliisi antaa laillisuuskasvatusta myös maahanmuuttajille ja tekee yhteistyötä kuntien maahanmuuttoviranomaisten, eri päiväkotien, koulujen ja maahanmuuttajien peruskoulutusta antavien yksiköiden kanssa. Poliisilla on merkittävä rooli maahanmuuttajavastaisten asenteiden torjunnassa.

Sisä-Suomen poliisilaitoksen pääpoliisiasema on Tampereella. Karstulaa lähimmät poliisiasemat ovat Saarijärvellä (keskiviikkoisin ajan etukäteen varanneille) sekä Jyväskylässä. Poliisin lupapalveluauto käy Karstulassa kerran kuukaudessa. Oleskelulupa-asiat ratkaistaan Jyväskylän poliisiasemalla ajanvarauksella. EU-kansalaisen rekisteröinnit, pysyvä oleskeluoikeus, tilapäisen suojelun hakeminen, sekä oleskelukortin ja pysyvän oleskelukortin myöntäminen EU-kansalaisen perheenjäsenelle, joka on kolmannen maan kansalainen, tehdään kaikilla poliisiasemilla. Karstulassa tiettyjä poliisiasioita voi hoitaa asiointipisteestä käsin.

Lupapalveluauto palvelee asiakaspisteen parkkialueella joka kuukauden ensimmäisen parillisen viikon tiistaina klo 9.00–11.30 ja 12.30–14.45. Poliisi ei myönnä ajokortteja ja muita tieliikenteen lupia. Toimivalta on siirtynyt Trafille. Asiointipisteinä toimivat Ajovarma Oy:n toimipisteet. Lähin toimii Äänekosken katsastus- asemalla.

VEROHALLINTO

Verohallinnon avustavat tehtävät (lomakkeiden jakaminen, lomakkeiden täytössä avustaminen, verkkopalveluissa opastaminen ja avustaminen).

Veron etäpalvelut:

- Henkilöverotuksen ennakkoratkaisut asiantuntijaneuvonta
- Maatilojen sukupolvenvaihdoksen asiantuntijaneuvonta
- Perintö- ja lahjaverotuksen ennakkoratkaisut asiantuntijaneuvonta

DIGI- JA VÄESTÖTIETOVIRASTO, DVV

DVV:n palveluja on saatavilla asiointipisteellä etäpalveluina kattavasti.

Lähin Digi- ja väestötietoviraston toimipiste on Jyväskylässä osoitteessa Vapaudenkatu 58A, 40100 Jyväskylä. Postilaatikko asiakirjojen jättämistä varten sijaitsee Hannikaisenkatu 47C, 40100 Jyväskylä. Sisäpostilaatikko sijaitsee Vapaudenkatu 58A aulassa. Postiosoite: PL 253, 40101 Jyväskylä. DVV suosittelee asiointia sähköisesti joko verkkoasiointina tai turvaviestinä. DVV on avoinna ke, to, pe 9–12. Ajanvarauksella lisää palveluaikoja. DVV Suosittelee varaamaan ajan.

Suomeen muuttaneelle ja Suomessa asuvalle ulkomaalaiselle henkilölle voidaan merkitä väestötietojärjestelmään kotikunta Suomessa, jos hänellä on tarkoitus jäädä Suomeen vakinaisesti asumaan ja lisäksi pysyvä tai jatkuva oleskelulupa tai vähintään yhden vuoden oleskeluun oikeutettava tilapäinen oleskelulupa sekä kotikuntalaissa säädetty erityisperuste. EU-kansalaiset ja pohjoismaiden kansalaiset eivät tarvitse oleskelulupaa. Kotikunnan saamiseksi EU-kansalaiselta edellytetään poliisin suorittamaa oleskeluoikeuden rekisteröintiä. Suomessa vakituisesti asuvista henkilöistä merkitään väestötietojärjestelmään lisäksi muun muassa nimi, syntymäaika, kansalaisuus, perhesuhdetiedot (mm. vihkitodistus) ja osoite. Rekisteröinnin perusteella ulkomaalaiselle annetaan henkilötunnus. Tilapäisen suojelun asiakkaat ovat oikeutettuja henkilötunnukseen (myönnetty jo rajalla tullessa tai hakien DVV:ltä).

KESKI-SUOMEN OIKEUSAPUTOIMISTO

Etäyhteyden kautta asiointi on mahdollista joka päivä.

ELY-KESKUS

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY) tukee toimialueensa kotouttamisohjelmien laadintaa ja seuraa niiden toteuttamista. ELY-keskus toimittaa työ- ja elinkeinoministeriölle vuosittain tiedot alueensa kotouttamisohjelmista ja niiden toimeenpanosta. ELY-keskuksen on tehtävä sille laissa säädettyjä tehtäviä hoitaessaan yhteistyötä toimialueensa aluehallintoviraston kanssa. Keski-Suomessa toimii Keski-Suomen ELY-keskuksen vetämä viranomaisien yhteistyöryhmä. Viranomaisverkosto mm. päivittää ohjeet EU-kansalaisien sekä EU:n ulkopuolelta tulevien maahanmuuttajien viranomaisasioiden hoidosta Keski-Suomessa.

19. ASUMINEN

Maahanmuuttajien asumista tuetaan tarvittaessa kotoutumisvaiheessa antamalla heille perustietoa asumisesta Suomessa sekä lähiohjausta talon järjestyssääntöjen sekä asumiskulttuurin ohjaamisessa. Kunta yhdessä Karstulan Vuokra-asunnot Oy:n kanssa järjestää asumista kuntamallin tilapäisen suojelun asiakkaille sekä maahanmuuttajille. Kuntaan tuleville laaditaan yhteistyössä Karstulan Vuokra-asunnot Oy:n kanssa asumiskansio, joka sisältää turvallisuusohjeita, siivousohjeita ym. asuntoon ja asumiseen liittyviä ohjeita selkokielellä. Kansiossa on tärkeitä puhelinnumeroita, ensiapuohjeet ym. Kotouttamisen koordinaattori käy jokaisen perheen kanssa asumiseen liittyvät asiat muuton yhteydessä tai ensimmäisten kuukausien aikana. Kotouttamisen koordinaattori ohjaa ja opastaa kaikissa asumiseen liittyvissä asioissa koko kotoutumisen ajan yhdessä vuokranantajan ja muiden toimijoiden kanssa. Koordinaattori järjestää yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa tarvittaessa asumiseen liittyvää koulutusta.

20. HENKILÖSTÖN KOULUTUS

Kotouttamislaki edellyttää, että kunnan on huolehdittava oman henkilöstönsä osaamisen kehittämisestä kotoutumisessa. Karstulassa maahanmuuttajapalvelut toteutetaan peruspalvelujen piirissä. Tämä edellyttää, että henkilöstöllä on tarvittava osaaminen maahanmuuttaja- ja monikulttuurisuusasioissa.

Karstulan kunnan henkilöstön osaamista kehitetään muun muassa yleisen ja kaikille toimialoille yhteisen koulutuksen avulla. Maahanmuuttajien kohtaaminen niin työyhteisöissä kuin asiakastyössäkin on erityisen tärkeä osaamisen kehittämisalue.

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Luodaan toimintaedellytyksiä ja valmiuksia kohdata maahanmuuttajia erilaisissa palvelutilanteissa	- Varmistetaan koulutuksella henkilöstön riittävä tieto ja osaaminen monikulttuurisuudesta	- Kaikki tahot ja toimialat - Kototiimi

21. TULKKIPALVELUT

Viranomaisen on kielilain (423/2003), sosiaalihuollon asiakaslain (812/2000) ja hallintolain (434/003) perusteella huolehdittava asian tulkitsemista tai kääntämisestä, jos maahanmuuttaja ei osaa viranomaisen käyttämää suomen tai ruotsin kieltä. Tulkkipalvelut ovat osa hyvää asiakaslähtöistä palvelua (KOTOL 1386/2010). Ulkomaalaislain (301/2004) lupahallintoasioita koskevasta tulkitsemisestä säädetään ulkomaalaislain pykälissä 10 ja 203. Kielipalveluja tulee käyttää erityisesti maahantulon alkuvaiheessa sekä silloin, kun on päätettävä maahanmuuttajan oikeuksista, etuuksista ja velvollisuuksista tai kun asian selvittäminen muutoin sitä

vaatii. Tulkkaus voi tapahtua läsnäolo- tai etätulkkauksena puhelimitse tai videotulkkauksena. Etätulkkaus sopii erityisesti silloin, kun tulkkia tarvitaan nopeasti ja tulkattavat asiat ovat selkeitä ja luonteeltaan informatiivisia.

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho
Parannetaan maahanmuuttajien oikeutta tulla ymmärretyksi ja osallistua oman asiansa käsittelyyn	<ul style="list-style-type: none"> - Tulkin käyttö kotoutumista edistävissä palveluissa - Varmistetaan tulkkauksen laatu käyttämällä vain ammatillisia tulkkeja 	- Kaikki toimialat

Hallintolain 13§ säädetään tulkin ja kääntäjän salassapitovelvollisuudesta. Tulkki tai kääntäjä ei saa luvattomasti ilmaista tulkitsemistilanteessa tietoonsa saamaansa luottamuksellista tietoa. Tulkin tai kääntäjän tehtävänsä hoitamista varten muutoin saamia tietoja koskevaan salassapitovelvollisuuteen ja hyväksikäyttökieltoon sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) silloinkin, kun tietoja on saatu muualta kuin asiaa käsittelevältä viranomaiselta.

Tulkin varaa se työntekijä, joka tulkkia tarvitsee. Tilaajalla on kielipalveluita käyttäessään vastuu laadukkaiden ja ammatillisten palveluiden käyttämisestä. Asiakkaan oikeuksien, taloudellisten etujen tai lainmukaisien velvollisuuksien ollessa kyseessä on ensiarvoisen tärkeää, että tulkki on ammatillinen ja pätevä. Siksi on aina käytettävä ammattitulkkiä viranomaisasioinneissa, ei koskaan lasta, lähiomaista tai tuttavaa. Tulkattuun tapaamiseen on varattava vähintään kaksinkertainen aika normaaliin verrattuna.

Tulkki- ja käännöspalveluja tuottavat alueelliset tulkikeskukset, joita on Suomessa yhdeksän. Keski-Suomessa tulkkipalveluja tuottaa mm. Keski-Suomen Tulkikeskus ja Keski-Suomen Tulkkipalvelut. Puhelintulkkeja saa kätevästi mm. Semantixilta ja Youpretiltä. Jokainen hallintokunta varaa omaan budjettiinsa tarvittavan määrärahan tulkkauspalvelujen ostamiseen.